

Jobbförluster i USA har bidragit till kompetenshöjning på den amerikanska arbetsmarknaden

Recessionen som följt kredit och skuldtakskriserna har resulterat i en stor förlust i antalet jobb på den amerikanska arbetsmarknaden; ca 7,2 miljoner jobb förlorades 2008-2009, och även efter en mindre återhämtning hade 3,8 miljoner jobb förlorats netto i den längre perioden 2007-2011¹. Carnevale, Jayasundera och Cheah (2012) från Georgetown University har dock i en nyligen publicerad rapport sammanställt offentlig statistik som ger några intressanta resultat:²

- Gruppen med endast gymnasiekompetens förlorade jobb under båda perioderna, (totalt ca 5,84 miljoner jobb),
- Gruppen med längre högskoleutbildningar vann jobb inte bara under återhämtningsperioden utan även under den egentliga recessionen, (sammanlagt ca 2,2 miljoner jobb)

Trender som går att urskönja:

- Krisen kan ha påskyndat den amerikanska strukturomvandlingen till en mer kunskapsintensiv amerikansk ekonomi,
- Långsiktig sett har USAs ekonomi skapat många jobb, och det verkar vara välbetalda jobb för högkvalificerade arbetstagare som skapats
- Kön är en svagare förklaringsfaktor än utbildning
- Nya arbeten har nästan uteslutande bestått av jobb för personer med högskoleutbildning

¹ Detta står i skarp kontrast mot den långsiktiga utvecklingen, där den amerikanska arbetsmarknaden under de senaste 30 åren har skapat mycket stora mängder jobb, runt 26 miljoner jobb sedan 1989, en ökning med 23 %, enligt rapporten.

² Carnevale, Jayasundera & Cheah, (2012), *The College Advantage - Weathering the Economic Storm*, Georgetown University, Georgetown. Rapporten finns tillgänglig på: <http://cew.georgetown.edu/colletheadvantage/>

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Washington DC
Office of Science and Innovation
Embassy of Sweden
2900 K Street, NW
Washington, DC 20007
USA
Tel: +1 202 536 15 85
Fax: +1 202 536 15 84
info@tillvaxtanalys.se
www.tillvaxtanalys.se

Östersund (säte)
Studentplan 3, 831 40 Östersund
Besöksadress: Studentplan 3
Tel: 010 447 44 00
Fax: 010 447 44 01
info@tillvaxtanalys.se
www.tillvaxtanalys.se
Org. nr 202100-6164
Bank: Danske Bank
Kontonummer: 12 810 107 041
Swift: DBBASESX
IBAN: SE6712 0000 000 12 810 107 041

Samtliga kontor
Östersund
Stockholm
Brasília
New Delhi
Peking
Tokyo
Washington DC

Strukturumvandling - en mer kunskapsintensiv amerikansk ekonomi

Huvudsakliga resultat angående omställningen de senaste åren presenteras i nedanstående matris:

Jobb: vunna & försvunna	Dec. 2007- jan. 2010 (kraftig recession)	Jan. 2010 – feb. 2011 (svag återhämtning)	Totalt 2008-2012
Gymnasieexamen	- 5,6 miljoner (ca)	- 230000	- 5,84 miljoner
Kortare högskoleutbildning	- 1,75 miljoner (ca)	+ 1,6 miljoner (ca)	- 160 000
4 år eller längre högskoloutbildning	+ 187000	+ 2 miljoner (ca)	+ 2,2 miljoner
Totalt	- 7,17 miljoner	+ 3,37 miljoner	-3,8 miljoner

Rapporten kartlägger hur tre grupper klarat sig genom krisen: de med endast gymnasiekompetens, (eng. high school), de med kortare/oavslutade högskoleutbildningar, och de med fullständiga universitetsutbildningar (BA) om fyra år eller längre. Vidare har författarna indelat studien i två perioder: den egentliga recessionen december 2007 – januari 2010, och den svaga återhämtning som skett januari 2010- december 2011.³ Några intressanta resultat;

- Gruppen med endast gymnasiekompetens förlorade jobb under båda perioderna, (totalt – 5,84 miljoner jobb),
- Gruppen med längre högskoleutbildningar vann jobb inte bara under återhämtningsperioden utan även under den egentliga recessionen, (sammanlagt 2,2 miljoner jobb).

Tendensen förefaller entydig enligt rapporten, på arbetsmarknaden ersätts mindre utbildad arbetskraft med högre utbildad arbetskraft, (netto). Detta får sannolikt distributiva konsekvenser i termer av att lägre utbildade har svårare att klara sig i

³ En svaghet i rapporten är att den i relativt liten utsträckning diskuterar eller förhåller sig till andra forskningsresultat kring arbetsmarknadens funktionssätt, varför den endast kan ge en partiell bild. Samtidigt utgör rapporten egentligen bara en sammanställning av data från offentliga statistikällor, primärt Current Population Survey från US Census Bureau for the Bureau of Labor Statistic, som framstår som tillförlitliga, varför rapportens huvudsakliga slutsaster förefaller trovärdiga.

konkurrensen med mer högutbildade. Det resulterar även i att den amerikanska arbetskraften i sin helhet blir mer kunskapsintensiv. Det kan alltså röra sig om en rörelse av kreativ förstörelse, jobbkrisen har banat väg för en (snabbare) strukturomvandling i riktning mot en mer kunskapsintensiv amerikansk ekonomi.

Kön är en svagare förklaringsfaktor än utbildning

Jobbkrisen har slagit hårt mot både män och kvinnor, där männen förlorat flest jobb i den egentliga recessionsperioden, men också återvunnit flest jobb under perioden av svag återhämtning. Carnevales, Jayasunderas och Cheahs huvudslutsats på denna punkt är dock att kön är en svagare förklaringsfaktor än utbildning, både män och kvinnor med högre utbildning har klarat sig jämförelsevis bra, och både män och kvinnor med lägre utbildning har drabbats av hög arbetslöshet. Datan i rapporten indikerar även att kvinnorna kan ha stärkt sina relativa positioner på arbetsmarknaden, (i termer av lägre arbetslöshetstal), eftersom de genomsnittligt sett är mer högutbildade och i den bemärkelsen mer konkurrenskraftiga på den alltmer kunskapsintensiva arbetsmarknaden.

Nya arbeten har nästan uteslutande bestått av jobb för personer med högskoleutbildning

Enligt rapporten är även de mer långsiktiga tendenserna att kåren av anställda arbetstagare blir alltmer högutbildad. Enligt rapporten har antalet anställda med 4 årig högskoleutbildning ökat med 82 % i perioden 1989-2012, medan antalet anställda med endast gymnasieutbildning under samma period har minskat med 4 %. (I mellankategorin - med högskoloutbildningar som är kortare än fyra år - har antalet anställda ökat ca 42 %.) Enligt rapporten har den amerikanska arbetsmarknaden växt från 114 miljoner anställda år 1989 till ca 140 miljoner anställda år 2012, och denna stora mängd av nya arbeten har uteslutande bestått av jobb för personer med högskoleutbildning, (netto).⁴ Trenden mot en alltmer kunskapsintensiv amerikansk ekonomi framstår alltså inte som ett enstaka eller kortsiktigt fenomen, snarare har den senaste jobbkrisen endast accelererat en redan existerande trend mot alltmer högkompetent arbetskraft. USAs ekonomi har alltså – på lång sikt – skapat stora mängder arbeten, i första hand arbeten för högutbildade.

Utbildningsnivån ökar – och de högutbildade får bättre betalt

Carnevale, Jayasundera och Cheah ställer sig också frågan vilka slags jobb som skapats? Är det *de facto* så att utbildningsnivån inte reflekteras i arbetsuppgifternas innehåll? Får i förlängningen högutbildade ta mindre kvalificerade jobb och till lägre löner? Dessa frågor är svåra att slutgiltigt besvara utifrån den statistik som presenteras i rapporten, (eftersom inga data om arbetsuppgifternas innehåll presenteras), men författarna noterar att lönepremien för en högskoleutbildning har ökat långsiktigt. Runt 1970 tjänade till exempel fyraårigt högskoleutbildade i genomsnitt runt 144 % av vad gymnasieutbildade tjänade, men detta har ökat sedan

⁴ Takten i jobbtillväxten minskat under senare år, och 2008 års kris har sannolikt bidragit till det.

Datum
2012-09-26

dess, och 2009 tjänade de högskoleutbildade istället runt 197 % av vad de med gymnasieutbildning tjänade. Författarna konstaterar att det verkar som om arbetsgivarna själva tycker att det är värt att betala mer för de högskol utbildade. Om man inte antar att arbetsgivarna har en särskild preferens för att betala högre löner än de skulle behöva så framstår det därför som sannolikt att det inte är lågkvalificerade, utan snarare högkvalificerade, jobb som de försöker fylla.

Avslutande reflektion

Rapporten indikerar att USAs ekonomi, långsiktigt sett, inte bara skapar många nya jobb, den skapar också välbetalda jobb för välutbildade personer. Krisen de senaste åren har snarast accelererat denna utveckling. Rapporten i sig diskuterar inte sambandet mellan högre utbildad arbetskraft å ena sidan, och förädlingsvärden samt produktiviteten i ekonomin å andra sidan. Därför går det inte att utifrån denna rapport i sig fastslå vilka de exakta konsekvenserna blir för tillväxten i den amerikanska ekonomin, (även om det inte framstår som osannolikt att mer välutbildad arbetskraft även kan vara mer högproduktiv). Det datan i rapporten tydligt indikerar är dock att den amerikanska ekonomin omorienterar sig och blir alltmer kunskapsintensiv.